

Міністерство освіти і науки України
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра педагогічної та вікової психології

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

**Проректор з науково-педагогічної і
навчальної роботи та рекрутації
проф. Гаврилюк С.В.**

_____ «___» _____ 2016р.

ПСИХОЛОГІЯ ІНТЕРНЕТ-АДИКЦІЙ

ПРОГРАМА
вибіркової навчальної дисципліни

підготовки магістра
спеціальності 8.03010201 «Психологія»

Луцьк – 2016

Програма навчальної дисципліни «Психологія інтернет-адикцій» для студентів спеціальності 8.03010201 «Психологія».

” ____ ” _____, 20__ р. - ____с.

Розробник: Коць Михайло Онисимович, доцент кафедри педагогічної та вікової психології, кандидат психологічних наук, доцент

Рецензент: Кульчицька Анна Валеріївна, доцент кафедри загальної та соціальної психології, кандидат психологічних наук, доцент

Програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри педагогічної та вікової психології

протокол № ____ від ____ . ____ . 20__ р.

Завідувач кафедри: _____ (Гошовський Я. О.)

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною комісією факультету психології

протокол № ____ від ____ . ____ . 20__ р.

Голова науково-методичної комісії факультету (інституту) _____ (Іванашко О. Є.)

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною радою університету

протокол № ____ від ____ . ____ . 20__ р.

© Коць М. О., 2016

Вступ

Програма навчальної дисципліни «Психологія інтернет-адикцій» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістра спеціальності 8.03010201 «Психологія»

Предметом вивчення навчальної дисципліни є вивчення проблеми залежності від інтернету в сучасній психологічній науці, вивчення індивідуальних особливостей залежних з різними формами інтернет-адикцій та розробка на цій підставі рекомендацій щодо усунення залежності.

Міждисциплінарні зв'язки: соціальна психологія, психологія особистості, вікова психологія, педагогічна психологія.

Програма навчальної дисципліни містить один змістовий модуль: «Психологічні основи Інтернет-адикцій».

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Психологія інтернет-адикцій» є вивчення діяльності людини в інтернет-середовищі; наслідки цієї діяльності на рівні особистості – особливості мотивації користувачів, структуру їхньої Я-концепції, специфіку ціннісних орієнтацій, виникнення тих або інших варіантів поведінкової залежності; інтернет-комунікацію як новий засіб традиційних соціальних практик – як ЗМІ, як засіб освіти чи психотерапевтичної допомоги.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Психологія інтернет-адикцій» є теоретична і практична підготовка магістрів спеціальності “Психологія” з наступних питань:

- теоретичне вивчення проблеми інтернет-залежності;
- озброєння майбутніх магістрів знаннями методики діагностики інтернет-залежності орієнтації;
- оволодіння практичними навичками проведення консультативної та корекційної роботи.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати :

- місце психології інтернету в системі психологічних наук;
- основні напрямки психологічних досліджень інтернету;
- психологічні чинники девіантної поведінки в інтернеті;
- особливості психологічного консультування та психотерапії в інтернеті.

вміти :

- використовувати знання з психології інтернету для діагностики та корекції інтернет-адикцій;
- використовувати адекватні методики для проведення психологічних досліджень з проблем психології інтернет-адикцій.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 150 годин / 5 кредитів ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Тематичний план змістового модуля «Психологічні основи інтернет-адикцій».

Тема 1. Психологія інтернет-адикцій як прикладна галузь психологічної науки

Стан проблеми залежності від Інтернету в сучасній психологічній науці. Дослідження проблеми психології залежності від Інтернету як поведінкової адикції у зарубіжній літературі. Виникнення Інтернет-залежності як наслідок зниження психологічної стійкості особистості. Адиктивна поведінка як результат складної взаємодії спадкових, біохімічних, соціальних та індивідуально-психологічних факторів.

Тема 2. Психологічні особливості Інтернету та віртуальної комунікації

Психологічні особливості Інтернету. Дослідження віртуальної комунікації. Психологічні особливості віртуальної комунікації. Визначення особливостей формування залежності від Інтернету, вивчення психологічних особливостей особистості, що є характерними для осіб, залежних від Інтернету, проведення заходів, спрямованих на запобігання подальшому зростанню адиктивної поведінки, розробка ефективних стратегій подолання Інтернет-залежності.

Тема 3. Особистість та спільноти інтернет-середовища

Гендерні та вікові характеристики користувачів Інтернету. Мотивація користувачів Інтернету. Особистісні особливості користувачів Інтернету. Особливості самопрезентації у віртуальній реальності. Конструювання «віртуальної ідентичності» – дефіцитарний та креативний підхід. Особливості візуальної самопрезентації в Інтернеті. Типологія Інтернет-спільнот. Фази формування Інтернет-спільноти. Віртуальні соціальні мережі як соціально-психологічний феномен.

Тема 4. Інтернет-залежність як психологічне явище

Критерії інтернет-залежності. Методи діагностики Інтернет-залежності. Комп'ютер як об'єкт залежності. Особистісні особливості Інтернет-залежних.

Модель Інтернет-залежності К. Янг. Когнітивно-біхевіоральна модель Інтернет-залежності.

Тема 5. Психологічні особливості прояву девіантної поведінки в інтернет-середовищі

Поняття девіантної поведінки та її специфіка у мережі Інтернет. Типологія девіантної поведінки в Інтернеті. Чинники девіантної поведінки в Інтернеті. Мотивація хакерства, як специфічної форми девіантної поведінки в Інтернеті.

Тема 6. Інтернет-середовище і практична психологія

Психологічна самодопомога в Інтернеті. Особливості індивідуального та групового онлайн-консультування. Психологічний тренінг в Інтернеті. Проблема анонімності, відсутність невербальної інформації. Добровільність контактів. Стійке прагнення до емоційного наповнення тексту, що виражається у створенні спеціальних знаків для позначення емоцій. Прагнення до нетипової, ненормативної поведінки. засоби спілкування в Інтернеті за ступенем інтерактивності.

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання: залік

5. Методи та засоби діагностики успішності навчання

- 1) тестування;
- 2) розв'язування задач;
- 3) опитування;
- 4) самостійна робота.

6. Список джерел

Основні джерела

1. Астахова Н. В. Девиантное поведение в сети Internet / Астахова Н. В. Режим доступа : <http://lib.socio.msu.ru/1/library>
2. Бабаева Ю. Д. Психология зависимости : Хрестоматия / Ю. Д. Бабаева, А. Е. Войскунский, О. В. Смылова ; сост. К. В. Сельченков. – Мн. : Харвест, 2004. – 222 с.
3. Белинская Е. Н. Современные исследования виртуальной коммуникации: проблемы, гипотезы, результаты / Е. Н. Белинская, А. М. Жичкина. – М. : Юнити, 2009. – 165 с.

4. Бурова В. А. Социально-психологические аспекты Интернет-зависимости / В. А. Бурова. – Режим доступа : <http://user.lvs.ru/vita>.
5. Войскунский А. Е. Психологические исследования феномена интернет-аддикции / А. Е. Войскунский. – Режим доступа : <http://psynet.carfax.ru/texts/voysk4.htm>.
6. Змановская Е. В. Девиантология (Психология отклоняющегося поведения) учеб. пособ. / Змановская Е. В. – М. : ИЦ «Академия», 2003. – 288 с.
7. Куликов Л. В. Психогигиена личности. Вопросы психологической устойчивости и психопрофилактики : учеб. пособие / Л. В. Куликов. – СПб. : Питер, 2004. – 464 с.
8. Лепский В. Е. Моделирование и поддержка сообществ в Интернет / В. Е. Лепский, А. Г. Рапуто. – М. : Институт психологии РАН, 1999. – 96 с.
9. Руководство по аддиктологии / Под ред. проф. В. Д. Менделевича. – СПб. : Речь, 2007. – 768 с.
10. Сазанов В. М. Социальные сети: Анализ – Технологии – Перспективы / В. М. Сазанов. – Режим доступа : http://ntl-cbm.narod.ru/CBM-NET/net_rew.doc
10. Чернов И. М. Психологические особенности долговременных Интернет сообществ / Чернов И. М. – Режим доступа : http://psynet.carfax.ru/texts/conf_5.htm

Додаткові джерела

11. Арестова О. Н. Исследование половых различий при работе с интернетом на примере российских пользователей / О. Н. Арестова, А. Е. Войскунский. – Режим доступа : <http://www.relarn.ru:8082/human/woman.txt>.
12. Арестова О. Н. Мотивация пользователей Интернета / О. Н. Арестова, Л. Н. Бабанин, А. Е. Войскунский. – Режим доступа : <http://www.relarn.ru:8082/human/motivation.txt>
13. Арестова О. Н. Социальная и демографическая динамика сообщества пользователей компьютерных сетей / О. Н. Арестова, Л. Н. Бабанин, А. Е. Войскунский. – Режим доступа : <http://www.relarn.ru:8082/human/dynamics.txt>
14. Белинская Е. П. Интернет и идентификационные структуры личности / Белинская. – Режим доступа : <http://psynet.by.ru/texts/bel4.htm>
15. Белинская Е. П. Человек в информационном мире / Е. П. Белинская. – Режим доступа : <http://psynet.by.ru/texts/bel3.htm>
16. Бондаренко С. В. Виртуальные сетевые сообщества девиантного поведения / С. В. Бондаренко // Профилактика девиантного поведения молодежи Дона и Юга России ; под ред. Ю. Г. Волкова. – Ростов-на-Дону: СКНЦ ВШ, 2003. – С. 54–88.
17. Войскунский А. Е. Актуальные проблемы психологии зависимости от Интернета / А. Е. Войскунский // Психологический журнал. – 2004. – № 1. – С. 90–100.

18. Войскунский А. Е. Интернет – новая область исследований в психологической науке / А. Е. Войскунский. – Режим доступа : <http://psynet.carfax.ru/texts/voysk9.htm>
19. Войскунский А. Е. Опыт изучения хакерской деятельности / А. Е. Войскунский. О. В. Смыслова. – Режим доступа : <http://tolerance.mubiu.ru/base/voiskynsky.htm>
20. Егоров А. Особенности личности подростков с интернет-зависимостью / А. Егоров, Н. Кузнецова, Е. Петрова // Вопросы психического здоровья детей и подростков. – 2005. – Т. 5. – № 2. – С. 20–27.
21. Жичкина А. Е. О возможностях психологических исследований в сети Интернет / А. Е. Жичкина // Психологический Журнал. – 2000. – Т. 21. – № 2. – С. 75–78. – Режим доступа : <http://flogiston.ru/projects/articles/websurvey.shtml>
22. Жичкина А. Е. Стратегии самопрезентации в Интернет и их связь с реальной идентичностью / А. Е. Жичкина, Е. П. Белинская. – Режим доступа : <http://psynet.carfax.ru/texts/bel6.htm>
23. Львова А. И. Интернет-тренинг как новая возможность групповой психологической работы / А. И. Львова, И. А. Рязанцева. – Режим доступа : http://flogiston.ru/articles/netpsy/inet_training/print
24. Мартынова О.С. Критерии оценки Интернет-зависимости // Психотерапия и консультирование. – М., 2002. – №3. – С. 27–30.
25. Минаков А. В. Некоторые психологические свойства и особенности Интернет как нового слоя реальности / А. В. Минаков. – Режим доступа : <http://psynet.carfax.ru/texts/minakov.htm>
26. Мюррей К Интернет-зависимость с точки зрения нарративной психологии // Гуманитарные исследования в Интернете / Под ред. А. Е. Войскунского. – М. – 2000. – С. 132–140.
27. Нестеров В. К. вопросу об эмоциональной насыщенности межличностных коммуникаций в Интернете / В. К. Нестеров– Режим доступа : <http://flogiston.ru/articles/netpsy/netemotions>
28. Сатин Д. К. Интернет как среда проведения психологических исследований / Д. К. Сатин. – Режим доступа : <http://www.psychology.ru/internet/ecology/05.stm>
29. Шабшин И. И. Психологические особенности и феномены коммуникации в Интернете / И. И. Шабшин. – Режим доступа : http://zhurnal.lib.ru/s/shabshin_i_i/internet.shtml
30. Шевченко И. Некоторые психологические особенности общения посредством Internet / И. Шевченко. – Режим доступа : <http://flogiston.ru/articles/netpsy/shevchenko>
31. Фриндте В. Публичное конструирование Я в опосредованном компьютером общении / В. Фриндте, Т. Келер // Гуманитарные исследования Интернета ; под ред. А. Е. Войскунского. – М.: Можайск-Терра, 2000. – С. 40–54.

32. Церковний А. Аспекти формування Інтернет-залежності // Соціальна психологія. – 2004. – № 5 (7). – С. 149–154.
33. Чеботарева Н. Д. Інтернет-форум як віртуальний аналог психодинамічної групи / Чеботарева Н. Д. – Режим доступу : <http://psynet.carfax.ru/texts/chebot.htm>
34. Янг К. Диагноз – Інтернет-залежність / К. Янг // Мир Internet. – 2000. – № 2.